

‘Opschorten convenant bosplantsoenketen is nodig, maar we blijven in gesprek’

Belangrijke rol voor ministerie van LNV om proces weer vlot te trekken

Om de doelen van de Bossenstrategie te halen, moeten er in Nederland vele miljoenen bomen worden aangeplant binnen een beperkt aantal jaren. Dit vraagt onder meer om een goed samenwerkende bosplantsoenketen. Recent schortten echter drie partijen van het betreffende convenant het overleg daarover op. Maar ze zijn nog wel in gesprek.

Auteur: Hanneke Tax

Handelsgroep Boom- en Heesterzaden BoHeZa, LTO Cultuurgroep Bos- en Haagplantsoen, Coöperatieve Vereniging Treeport Zundert en Staatsbosbeheer zijn sinds ongeveer drie jaar hierover met elkaar in gesprek. In opdracht van het ministerie van LNV overleggen de partijen sinds anderhalf jaar over een convenant om de bosplantsoenketen, van zaadvoorziening tot en met toepassing door terreinbeheerders, af te stemmen. De drie belangenbehartigers van marktpartijen – BoHeZa, de LTO Cultuurgroep en Treeport Zundert – hebben het overleg nu formeel opgeschort, omdat deze partijen te weinig vooruitgang zien in de mate waarin Staatsbosbeheer informatie kan leveren over de beschikbaarheid van verschillende zaadsoorten.

Autochtoon materiaal

Het gaat daarbij met name om het aandeel zaden van autochtone herkomst, die voornamelijk verkrijgbaar zijn vanuit de Genenbank en een aantal in situ opstanden. Hierover zijn afspraken gemaakt in de Bossenstrategie, die door alle partijen worden onderschreven. Het merendeel van die autochtone bronnen valt onder Staatsbosbeheer. De marktpartijen kunnen slecht uit de voeten met de manier waarop Staatsbosbeheer informatie verstrekt over de beschikbaarheid van deze zaden. Een artikel hierover op nu.nl op 5 februari 2023 was mogelijk de druppel die de emmer deed overlopen voor de vertegenwoordigers van kwekers en zaadhandelaren. In dat artikel werd volgens sommigen de indruk gewekt dat marktpar-

tijen, ondanks voldoende beschikbaarheid van gecertificeerde zaden, toch regelmatig niet-gecertificeerde zaden inkopen.

Lammert Kragt van Staatsbosbeheer betreurt dat deze boodschap uit het artikel werd opgepikt. 'Wij wilden daarin juist duidelijk maken dat er nu veel bomen worden aangeplant uit zaad van goede herkomst, met als een van de nuanceringen dat een enkeling zich daar, ondanks sectorafspraken, niet altijd aan houdt. Het beeld van het massaal aanplanten van "verkeerde" bomen is afkomstig uit een ouder artikel op nu.nl van februari 2022, waarnaar nu weer wordt teruggegrepen. Met het recente interview wilden wij het beeld weerleggen, maar het kan helaas op verschillende manieren gelezen worden.'

'Je zou kunnen zeggen dat de "zadenwinkel" Staatsbosbeheer onvoldoende op orde is'

Betrouwbaarheid

Dat klopt, volgens Marc Lodders, namens Treeport Zundert ondertekenaar van de brief waarmee het convenant werd opgeschort. Zijn ervaring is dat het recente artikel bij zijn klanten eerder het wantrouwen heeft gevoed. 'Wij krijgen vragen van onze klanten als: Hoe zit het nou met jouw certificaten? Onze betrouwbaarheid lijkt in twijfel te worden getrokken, terwijl wij hard werken en heel veel bijdragen aan de toename van de biodiversiteit in Nederland. Wij willen daarvoor ook het juiste, autochtone materiaal gebruiken. Maar als marktpartijen moeten we wel zekerheid hebben over hoeveel van de juiste zaden beschikbaar zijn, wanneer en tegen welke prijs. Als wij die informatie opvragen bij Staatsbosbeheer en het antwoord duurt te lang, moeten we uitwijken naar een andere leverancier, want wij moeten onze klanten kunnen leveren en we kunnen ons geen lege plekken in de kwekerij permitteren.'

Zadenwinkel

André Wijnstra, woordvoerder namens de LTO Cultuurgroep, bevestigt: 'Er is in principe

geen tekort aan autochtoon zaad, maar je zou kunnen zeggen dat de "zadenwinkel" Staatsbosbeheer onvoldoende op orde is. Marktpartijen krijgen niet genoeg duidelijkheid om hun meerjarige planningen te kunnen waarmaken. Afspraken daarover moeten ook kunnen worden vastgelegd, en daar is goede en specifieke informatie voor nodig. Die informatie komt soms niet en soms te laat. Omdat we nu na drie jaar te weinig vorderingen zien, zijn we genoodzaakt om het convenant stil te leggen. Als deze knelpunten niet worden opgelost, kunnen wij geen convenant ondertekenen dat op papier lijkt te kloppen, maar in de praktijk niet werkt.'

Kragt: 'Die meerjarige planningen zijn inderdaad belangrijk, maar dat proces beheersen we nog niet voldoende met elkaar. De opdracht van Staatsbosbeheer als rijksorganisatie is om eerst de belangen en dus de behoefte aan zaad in het kader van de nationale Bossenstrategie te bedienen. Als de markt ook anderen wil voorzien in binnen- of buitenland, moeten we dat tijdig weten. Daar wordt dan de totale oogstbehoefte en campagne op afgestemd. Om dat in ieder geval voor de behoefte van de Bossenstrategie te verbeteren, is er in opdracht van LNV een werkgroep gestart om een nationale planning zaad en plantsoenbehoefte op te zetten. Dat betekent voor Staatsbosbeheer zeer veel werk, terwijl de organisatie Zaad en Plantsoen vanuit een bijna nul-scenario moet doorstarten naar een veel zwaarder werkaanbod. Daar zijn we mee bezig, maar het afstemmen en organiseren moet nog beter.'

Geen monopolie

Dat de marktpartijen voor deze zadenstroom grotendeels afhankelijk zijn van Staatsbosbeheer, hoeft volgens Wijnstra geen probleem te zijn. 'Als er maar openheid en voldoende informatie is; dan hoeft er geen sprake te zijn van een onwenselijke monopoliepositie.' Daar is Lodders het mee eens: 'Als ik een kledingwinkel zou hebben, die bij wijze van spreken alleen op woensdagmiddag een uurtje open is en er staat niet op de gevel wat voor winkel het is, dan is het geen wonder dat de klant zijn kleding ergens anders koopt. Staatsbosbeheer is er wat mij betreft bij gebaat om veel meer informatie en duidelijkheid te geven over wat er wanneer in de winkel te koop is.'

Dat laatste kan Kragt beamen: 'Het is goed dat de markt ons daarop aanspreekt. We moeten

het samen doen en samen willen. Wij willen alle benodigde informatie geven en hebben geen geheimen of monopolie voor ogen. Het is een samenspel dat we met elkaar aan het leren zijn. Dat vergt veel afstemming en overleg en daarvoor moeten we elkaars taal leren spreken. De relatie met de overheid maakt het voor ons complex. Staatsbosbeheer wordt niet betaald op basis van inspanning, maar moet wel kosten maken. Jaren achtereen was er geen aandacht voor handicapfactoren die het gevolg zijn van onze positie als rijksorganisatie. En nu moeten we vol gas aan de slag met de uitwerking van de Bossenstrategie. Dat doen we graag, want dat zit in onze genen, maar het gaat niet zonder slag of stoot.'

Lammert Kragt, Staatsbosbeheer

Marc Lodders, Treeport Zundert

André Wijnstra, LTO Cultuurgroep Bos- en Haagplantsoen

Genuanceerd verhaal

Ondanks het opschorten zijn de partijen actief met elkaar in gesprek om de problemen op te lossen. 'Er is niet zozeer ruzie', benadrukt Lodders. 'We hebben met elkaar, ook met Staatsbosbeheer, om de tafel gezeten na het

'Wij leveren in het landelijk belang een kwaliteitsbijdrage aan de Bossenstrategie, en kwaliteit heeft een prijs'

Eikelogst 2022, Staatsbosbeheer

opschorten van het convenant en deze dingen nogmaals besproken. Dat ging ook over het artikel op nu.nl. Natuurlijk wordt in zo'n artikel de nadruk gelegd op datgene wat sensationeel is. Staatsbosbeheer had veel meer informatie gegeven, maar door de manier waarop het is weergegeven, worden bepaalde accenten gelegd, zoals over het aanplanten van "verkeerde" bomen. Dat artikel geeft dus niet één op één het standpunt van Staatsbosbeheer weer. Dat verzacht het voor ons al wat. Wat ik nog wel van Staatsbosbeheer verlang, is dat ze bereid zijn naar buiten toe een genuanceerder verhaal te vertellen om dit recht te zetten, want wij moeten het vertrouwen van onze klanten herstellen. In het gesprek geeft Staatsbosbeheer aan zich te willen verbeteren op het gebied van informatie. Daar gaan wij ook van uit, maar het is voor ons wel eerst zien en dan geloven.' 'Het is altijd mijn bedoeling om dat genuanceerde verhaal te vertellen en daar sta ik ook voor', stelt Kragt. 'Het is tegelijk een complex

Mispel, Staatsbosbeheer

verhaal; dat maakt het voor een verslaggever lastig om zaken en belangen helder en duidelijk te beschrijven. Dat kan misverstanden veroorzaken.'

Verbeteringen Staatsbosbeheer

Kragt betreft het opschorten van het convenant, maar wat hem betreft blijven de partijen met elkaar in gesprek en moet het overleg weer vlot worden getrokken. Daarbij ziet hij ook een belangrijke rol voor het ministerie van LNV. Hij ziet zeker verbeterpunten bij Staatsbosbeheer, met name bij de planning van de oogst en de operationele organisatie. Kragt: 'Voor een deel worden de problemen veroorzaakt door een tekort aan mensen. Recent hebben we een aantal nieuwe medewerkers aangenomen, maar die moeten zich nog wel inwerken in de materie. We zijn dus met verbeteringen aan het werk en dat hebben we ook toegezegd. Een belangrijke voorwaarde om daarin te slagen, is de positionering van Staatsbosbeheer tussen de marktpartijen en het ministerie. We zijn geen commerciële partij, maar leveren in het landelijk belang een primaire kwaliteitsbijdrage aan de Bossenstrategie. Dat vraagt een bepaalde prestatie en die moet aansluiten op de markt. Vanuit de overheid is onze rol steeds onderbelicht en onderbetaald geweest, maar nu is duidelijk dat we ons dat niet meer kunnen laten aanleunen.' 'De kwaliteit die wordt verlangd, heeft een prijs en die moet óf door de markt worden betaald, óf het ministerie moet bijspringen.' Kragt is hierover in gesprek met het ministerie. 'Ik houd het ministerie op de hoogte, ook van ons overleg met de sector. Men kan niet eenvoudigweg zeggen: Jullie zijn de markt, los het onderling maar op, want voor de gewenste manier van werken heeft Staatsbosbeheer te weinig middelen. Het gaat dan om het bekostigen van verbeterd beheer en ontwikkeling van de genenbank, en van de bestaande zaadgaarden voor bosbouwkundige selecties en de gewenste verjonging en uitbreiding ervan. Ook hebben we meerkosten voor organisatiegroei en ontwikkeling. Het ministerie heeft zich verbonden aan het uitvoeren van de Bossenstrategie en wordt daarover ook bevraagd door de Kamer. LNV heeft er dus zeker belang bij om de problemen met het convenant serieus te nemen en te werken aan een oplossing.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!